

LA INTERVENCIÓ DE L'ESCUPTOR ALCOVERENC SALVADOR PERARNAU EN L'OBRA DEL RETAULE MAJOR DE LA SELVA DEL CAMP (SEGLE XVIII)

Fa uns anys donàvem notícia que un dels escultors disposats a construir el retaule major de la Selva del Camp¹ segons la traça original (vegeu fotografia), era un mestre d'Alcover. Suposàvem, tal com ja havien fet Mn. Joan Pié i Cèsar Martinell, que es tractava de Salvador Perarnau, al qual s'havia contractat, a la mateixa vila selvatana, per a realitzar el retaule de la capella de Santa Llúcia l'any 1702. Avui aportem més detalls sobre la seva implicació.

A l'Arxiu Municipal de la Selva es conserva l'esborrany del contracte o pressupost que va fer Salvador Perarnau per al Consell selvatà (apèndix I),

on es compromet a fer la gran obra en set anys i pel preu total de 7.500 lliures.² El seu projecte és el preferit pel Consell, tot i que competeix amb escultors barcelonins. Tot sembla guanyat i el dia 4 d'agost del 1703 es decideix segons consta en acta, escollir-lo:

"Dels senyors jurats se determina que lo Retaule se fase así en la vila y que es done a lo un dels dos que són lo senyor Joan Roig, de la siutat de Barcelona y lo altre és lo senyor mestra Salvadó de la vila del Cové. Lo mestre Salvadó és qui ha de fer lo Retaule ab lo preu de [en blanc], ab los pactes escrits."

1. "La darrera obra de l'escultor Llätzer Tramulles: el retaule major de Sant Andreu de la Selva del Camp (1704-1711)", a *Quaderns d'Història Tarraconense*, X (1990): 123-142. En aquell moment no vàrem poder reproduir la traça, tot i que aportàvem en apèndix el document que la complementa. Avui, sortosament, la traça torna a ser a l'abast dels investigadors, a l'arxiu municipal, tot i que la seva procedència era l'arxiu parroquial. Aportem en apèndix el document de retorn per part de l'ajuntament a la parròquia del preuat pergamí l'any 1939, acabada la guerra.

2. AMSC, fons municipal sig. top. 2711.

Però la situació fa un gir inesperat deu dies més tard. Els síndics que havien anat a parlar amb l'escultor barceloní per dir que no interessava el seu pressupost, arriben amb una nova proposta d'última hora i molt revolucionària: Llätzer Tremulles afirmava que podia fer el retaule amb les mateixes condicions que el mestre Perarnau però per només 6.000 lliures, i a la mateixa vila.

El dia 15 es convoca un consell especial per a tractar del tema, on els síndics enviats a Barcelona per tractar de la construcció exposen les gestions fetes, i en especial de la nova proposta. La diferència en el preu és molt gran: una sisena part menys. S'exposa que l'Arquebisbe de Tarragona, Josep Llinars, davant del nou pressupost, creu que cal canviar d'escultor. El Consell municipal, tot i que ja ha pactat el contracte amb l'alcoverenc, creu que cal escoltar l'oferta, perquè "se té informe de que los ofesials són iguals, y aver-o consultat ab lo advocat de la vila y ser de sentir de que (...) pot la vila ab tota consiència fer-o". Només cal que "se envie a buscar mestre Salvadó y se li dóna la fadiga, y que si té fusta comprada per lo retaule, que se li pague lo que li costara, y que si dit mestre Salvadó no vol fer la dita obra per lo dit preu de 6.000 lliures que se

dóne a mestre Llätzer Tramulles, ab pacte que vingue a fer dit retaule en la vila de la Selva".

I així fou. Salvador Perarnau no acceptà el nou preu, i finalment vingué a la Selva l'escultor barceloní, que no pogué però concloure el retaule en el termini pactat. La mort li sobrevingué a la Selva l'any 1711, quan encara treballava en l'obra, i es produí un retard evident. A la seva mort, entre els seus creditors hi ha els pubills de Salvador Perarnau, als quals se'ls devia 15 lliures; és a dir, que el mestre alcoverenc també havia mort.

Salvador Perarnau era un escultor afincat a Alcover però nascut a Manresa, gendre del gran mestre Francesc Grau, i arribat a la vila per a la construcció del gran retaule major d'Alcover, contractat per 9.000 lliures el 1677, una de les obres més grans del barroc del Sud de Catalunya, i l'obra màxima de Francesc Grau. El retaule havia estat contractat per Grau i per Domènec Rovira, però la mort d'aquest segon, el 1689, va fer que el primer cridés el seu gendre per ajudar-lo a acabar l'obra. El 1700 estarà realitzat i amb tanta satisfacció per part dels alcoverencs que lliuraren als artistes 50 dobles d'estrenes.³

Com era habitual, mentre treballava en el retaule d'Alcover tenia temps

3. Joan Bosch Ballbona, *Els tallers d'escultura al Bages del segle XVII*, Manresa 1990, p. 76.

Fotografia de la traça del retaule major de Sant Andreu de la Selva del Camp, conservada en l'actualitat a l'arxiu municipal de la mateixa vila (als calaixos de pergamins).

Autor: Joaquim Masdéu Guitert (2004).

per a assumir altres obres. Coneixem el contracte datat el 29 d'abril del 1691 entre Francesc Grau i Salvador Perarnau amb la confraria de pagesos de Valls, per fer un retaule sota l'advocació de Sant Isidre, Sant Pere Apòstol i Sant Macari. El preu estipulat fou de 325 lliures més la fusta que havien de portar els de Valls a Alcover, al taller dels escultors.⁴ Més tard, el 1702, juntament amb Salvador Rovira (fill de Domènec Rovira), ja hem esmentat que Perarnau contractava el retaule de Santa Llúcia de la Selva. Segons l'historiador Salvador Rovira Gómez, Perarnau encara treballava al taller alcoverenc el 1707⁵ i el 1711 ja era mort.

Roser Puig Tàrrech

Apèndix

Document I

Esborrany del contracte del retaule major entre els jurats de la Selva del Camp i l'escultor alcoverenc Salvador Perarnau [1703].

Arxiu Històric Municipal de la Selva (AHMSC), fons municipal, signatura top. 2711.

“Los pactes de la fàbrica del retaula de la vila de la Selva que fa mestre Salvadó de la vila de Alcové.

4. Ídem, p. 77.

5. “Els escultors Domènec i Salvador Rovira i Alcover (1679-1708)”, a *Butlletí del Centre d'Estudis Alcoverencs* (Alcover), 56 (1991), nota 10.

-Primo, demana dit senyor Salvadó per fer lo r[et]aule set mil sinchcentes [tatxat sinquanta] lliures, 7500 lliures.

-Item, se obliga dit senyor Salvador, fer lo retaule en 7 anys.

-Item vol dit senyor Salvadó que per fer dit rataula, lo dia se firmerà lo acte, 350 lliures, y lo dia de comensar a la obra 350 lliures, y així mateix a son termini seguidament los anys vinents.

-Item que lo port de la pedra y arrencar aquella, aja de corre a càrrech de la vila fins al puesto de picarla. Y que dit Salvador a de assistir a arrancar aquella.

-Item corre a càrrech de la vila per pagar lo pou [de] cals, guix, panys y claus, y frontises per les portes, y hòmens per lo maneix de fer les andanes y fer les vestides.

-Item que la vila aja de dur la fusta tota aquella que es porterà a Salou, Tarragona.”

Document II

Acta de rebuda de la traça del retaule major de l'església de Sant Andreu

que signa el rector de la parròquia Salvador Escarré, a l'ajuntament de la vila.

La Selva del Camp, 18 de desembre del 1939.

Arxiu Històric Municipal de la Selva del Camp, fons municipal, signatura top. 6536.

“Alcaldía Nacional de la Selva del Campo [imprès]:

He recibido del Señor alcalde de esta villa, un pergamino conteniendo el plano del altar mayor de la Iglesia de San Andrés de la misma y de unas columnas laterales, los cuales fueron recuperados en unión de otros documentos de este archivo municipal, habiendo acordado esta comisión gestora su reintegro al archivo parroquial, de donde procedía.

Selva del Campo, 18 de diciembre 1939

*Año de la Victoria,
Salvador Escarré, presbítero (signatura).”*